

notitie

FORUM STANDAARDISATIE

Agendapunt:	3C		
Betreft:	Intake-advies voor aanpassingsverzoek Webrichtlijnen versie 2		
Aan:	Forum Standaardisatie		
Van:	Bureau Forum Standaardisatie		
Datum:	03 juni 2016	Versie	1.0

Advies

Voor de Europese richtlijn overheidsopdrachten (omgezet in de gewijzigde Aanbestedingswet) is een Europese standaard voor de toegankelijkheid van ICT producten en diensten ontwikkeld (EN 301 549). Deze standaard wordt verplicht gesteld in de aanstaande richtlijn toegankelijkheid overheidswebsites voor websites en apps van de overheid. Medio 2018 moet deze omgezet zijn in nationale wetgeving. Om duidelijkheid te scheppen voor overheden en marktpartijen en om de tijdige toepassing van de Europese voorschriften te bevorderen wordt het Forum Standaardisatie geadviseerd om:

1. De procedure te starten voor het verwijderen van de standaard Webrichtlijnen van de 'pas toe of leg uit'-lijst en deze te vervangen voor de Europese standaard voor toegankelijkheid van ICT producten en diensten EN 301 549;
2. De nationale standaard voor bouwkwaliteit, het Principe Universeel en op dit moment onderdeel van Webrichtlijnen 2.0, in procedure te nemen voor opname op de lijst met aanbevolen standaarden en daarmee te verwijderen van de 'pas toe of leg uit'-lijst.

Gegeven de maatschappelijke betrokkenheid rond dit onderwerp zal het ministerie van BZK de beleidslijn rond de verzochte aanpassing in de standaard duidelijk en breed communiceren. De aanpassingen zullen in regiegroepen gepresenteerd worden aan overheden en in reguliere contacten met belangenorganisaties toegelicht worden. Belangenorganisaties hebben reeds eerder verzocht om de eisen op het gebied van bouwkwaliteit los te koppelen van de toegankelijkheidseisen, omdat dit de standaard volgens hen onnodig verzaagd; zij zullen naar verwachting instemmen met de nieuwe beleidslijn.

Forum Standaardisatie

www.forumstandaardisatie.nl

forumstandaardisatie@logius.nl

Bureau Forum

Standaardisatie

gehuisvest bij Logius

Postadres

Postbus 96810

2509 JE Den Haag

Bezoekadres

Wilhelmina van Pruisenweg 52

2595 AN Den Haag

Bij bezoek aan Logius is

legitimatie verplicht

Over de standaard

De Europese regelgeving

Er zijn twee (één geldende en één aankomende) Europese richtlijnen die van invloed zijn op de Webrichtlijnen versie 2 zoals deze op de lijst staat.

1. De Europese richtlijn voor overheidsopdrachten¹ stelt dat bij aanbesteding van ICT-producten en -diensten in de specificaties in beginsel om toepassing van de criteria voor toegankelijkheid moet worden gevraagd. In opdracht van de Commissie hebben Europese Standaardisatie Organisaties de Europese standaard voor de toegankelijkheid van ICT producten en diensten ontwikkeld (EN301549), die gelijktijdig met de richtlijn is gepubliceerd (februari 2014).
2. Toepassing van deze standaard zal verplicht worden in het kader van de aankomende richtlijn voor de toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties van de overheid, die medio 2018 omgezet moet zijn in nationale wetgeving.²

In onderstaande bijlage zijn deze ontwikkelingen opgenomen in een tijdslijn.

Op termijn kunnen de Webrichtlijnen in huidige vorm niet meer toegepast worden op websites, inclusief nieuwe intra/extranetten, en mobiele applicaties van de overheid. Om eenduidigheid te realiseren voor marktpartijen en overheden, wordt geadviseerd om de procedure te starten om de Webrichtlijnen te verwijderen en te vervangen voor EN 301 549 op de 'pas toe of leg uit'-lijst, na toetsing op de criteria. Hierdoor wordt het toepassen van de standaard niet alleen bevorderd (verplicht) bij aanbesteding van ICT diensten en producten (boven in beginsel 134.000,-). Ook zorgt een eventuele opname van EN 301 549 op de lijst er voor dat overheden en marktpartijen zijn voorbereid op de aankomende wettelijke verplichting om deze standaard toe te passen op websites en mobiele applicaties.

Principe Universeel

De Webrichtlijnen zoals deze op de lijst staat bestaat naast principes, beginselen en criteria voor toegankelijkheid, die zowel in Webrichtlijnen als in EN 301 549 identiek zijn aan de internationale standaard WCAG 2.0, niveau A en AA, ook uit de aanvullende specificatie 'Principe Universeel'. Principe Universeel ziet toe op bouwkwaliteit en is niet gebaseerd op een internationaal of Europees vastgestelde norm of standaard.

De vermenging van de internationale en Europese toegankelijkheidseisen met puur nationale eisen voor bouwkwaliteit zal door de Europese Commissie naar verwachting worden gezien als een onnodige en ontoelaatbare verzwaring van de eisen (EN 301 549) die in het kader van de aankomende richtlijn voor de toegankelijkheid van websites en mobiele applicaties van overheden worden gesteld (verbod op 'goldplating'). Voor het onderdeel Principe Universeel betekent dit dat het de beste optie is om de standaard als een zelfstandige standaard op te nemen op de lijst. Het wordt dus niet gekoppeld aan EN 301549, waar het nu wel gekoppeld is met Webrichtlijnen.

¹ In Nederland omgezet in de gewijzigde Aanbestedingswet waarvan de inwerkingtreding naar verwachting 1 juli 2016 is. Het expliciet toepassen van EN 301 549 is in het kader van deze richtlijn niet verplicht, maar lidstaten worden aanbevolen deze standaard in plaats van een nationale standaard toe te passen.

² De verwachting is dat de Europese richtlijn in het vierde kwartaal van 2016 wordt gepubliceerd en vanaf die periode is er een overgangperiode van maximaal 21 maanden tot de nationale wet- en regelgeving ter uitvoering van de richtlijn in werking moet treden (transpositieperiode).

De indiener dient daarom het verzoek in om het 'Principe Universeel' op te nemen op de lijst met de status aanbevolen in plaats van 'pas toe of leg uit'. Het verminderen van de verplicht toe te passen richtlijnen en criteria, komt tegemoet aan de in de praktijk veel geuite klacht dat er 'zoveel criteria' moeten worden toegepast. Naar alle waarschijnlijkheid kan dit ook op instemming rekenen van belangenorganisaties. Deze hebben eerder aangegeven dat de extra eisen voor bouwkwaliteit onnodig verzwarend werken op de implementatie van de toegankelijkheidseisen en gepleit om de verplichting te beperken.

Betrokkenen en proces

Op 26 april 2016 is het verzoek om de Webrichtlijnen versie 2 te wijzigen aangemeld door het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Op 11 mei 2016 heeft een intakegesprek plaatsgevonden en op 31 mei een nader informeren gesprek. Hierbij is gekeken of alle basisinformatie aanwezig is en welk scenario het best past bij de nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast is vooruitgeblekt op de procedure en welke organisaties betrokken moeten worden. Dit is opgenomen in het intakeadvies.

Aandachtspunten voor de procedure

Geadviseerd wordt om in de procedure in ieder geval aandacht te geven aan de volgende punten:

- Te kijken of het 'functioneel toepassingsgebied' van Webrichtlijnen 2.0 als zodanig kan worden overgenomen voor de standaard EN 301 549 of dat deze moet worden aangepast.
- Hierin meenemen dat de toepassing van EN 301 549 breder is dan het huidige toepassingsgebied voor de Webrichtlijnen. Zo wordt o.a. het gebruik in Mobiele Applicatie en Intranetten verplicht. Het alvast toepassen van de standaard voor gebruik aldaar dient in ieder geval te worden aanbevolen, eventueel als aanvulling op het functioneel toepassingsgebied.
- Te kijken of het functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied voor het 'Principe Universeel' een op een kan worden overgenomen van het huidige toepassingsgebied voor Webrichtlijnen 2.0.
- Gegeven de maatschappelijke betrokkenheid rond dit onderwerp, zorgvuldig te communiceren en ervoor te zorgen dat de juiste organisatie betrokken zijn (aan het eind van dit advies is een overzicht van de te betrekken organisaties opgenomen). Daarnaast heeft de indiener aangegeven om de voorgenomen wijziging duidelijk en breed te communiceren.
- Wat de impact is van het implementeren van EN 301 549 en alvast vooruit te kijken hoe tot implementatie te komen van de Europese standaard EN301549.
- Verder zal goed gekeken moeten worden in hoeverre EN301 549 meer is dan een technische specificatie en hoe hiermee om te gaan in relatie tot een eventuele plaatsing op de lijst.

Toelichting

1. Aanmelding, intakegesprek en toetsingsprocedure

Op 26 april is door Leon van de Ven van het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) een standaard aangemeld, betreffende verwijdering van Webrichtlijnen versie 2 van de lijst met open standaarden. De aanmelder heeft als doel de standaard aan te passen op de lijst om niet in strijd te zijn met de aankomende wettelijke verplichting van de nieuwe standaard EN 301 549.

Op 11 mei 2016 heeft een intakegesprek plaatsgevonden met de aanmelder. In dit gesprek is de aanmelding besproken. Hierbij is gekeken of alle basisinformatie aanwezig is en welk scenario het beste past bij de nieuwe ontwikkelingen. Daarnaast is vooruitgeblikt op de procedure.

2. Beschrijving situatie

De standaarden Webrichtlijnen versie 2 en EN 301 549 voorzien in het toegankelijk maken van overheidswebsites. Op het moment dat de voorschriften uit deze standaarden, bestaande uit enkele principes, worden nageleefd kunnen mensen die anders geen toegang hadden, zoals mensen met een beperking, ook gebruik maken van deze websites. Europese ontwikkelingen zorgen ervoor dat aankomende wettelijke verplichtingen voor het organiseren van deze toegankelijkheid zullen worden ingesteld. Deze wettelijke verplichtingen hebben daardoor gevolgen voor Webrichtlijnen versie 2 op de lijst met open standaarden. De relatie met de nieuwe standaard EN 301 549 laat zien welke mogelijke stappen er ondernomen kunnen worden om voor te bereiden op de wettelijke verplichtingen.

Internationale ontwikkelingen

Het verwijderingsverzoek van Webrichtlijnen versie 2 is vanwege drie Europese ontwikkelingen ingediend. Deze ontwikkelingen zijn:

1. Ratificatie Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap³
Ratificatie betekent dat het, in 2007 door Nederland ondertekende Verdrag van de Verenigde Naties, ook in Nederland in werking zal treden. Dit gebeurt op 14 juni 2016. Het Verdrag verplicht de lidstaten om maatregelen te nemen voor het garanderen van toegankelijke ICT voor personen met een handicap. Nakoming van deze internationaal rechtelijke verplichting kan worden bereikt door toepassing van EN 301 549.
2. Ontwikkeling Europese Unie Richtlijn toegankelijkheid overheidswebsites⁴
Het voorstel voor een richtlijn inzake web toegankelijkheid is op dit moment in behandeling en de verwachting is dat dit september/oktober 2016 gepubliceerd wordt. Na publicatie mag niet tegenstrijdig gehandeld worden met de Richtlijn, echter de Richtlijn is dan nog niet wettelijk verplicht. Deze overgangstermijn beslaat 21 maanden tot de invoering van de wet. In deze Richtlijn is de standaard EN 301 549 opgenomen als de te hanteren standaard binnen de EU. Dit heeft consequenties voor Webrichtlijnen versie 2 op de lijst met open standaarden.

³ <https://www.mensenrechten.nl/dossier/nederland-en-het-verdrag-inzake-de-rechten-van-personen-met-een-handicap>

⁴ <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2016/NL/1-2016-179-NL-F1-1.PDF>

3. Adoptie van de richtlijn voor overheidsopdrachten (public procurement directive) die onder meer meebrengt dat de Europese standaard voor toegankelijke ICT producten en diensten (EN 301 549 moet worden gehanteerd bij de inkoop-aanbesteding door "publiekrechtelijke instellingen".

Gevolgen voor Webrichtlijnen versie 2

De Europese ontwikkelingen betekenen het volgende voor Webrichtlijnen:

1. Vanuit de aankomende Europese Richtlijn toegankelijkheid overheidswebsites mag een nationale standaard geen overlap in functioneel toepassingsgebied, geen andere naam en geen extra eisen hebben (goldplating) dan de te hanteren Europese standaard EN 301 549. Webrichtlijnen versie 2 is een nationale standaard, kent overlap met EN 301 549 en verzwakt de eisen met het 'Principe Universeel' dat zich niet richt op toegankelijkheid (goldplating). Daarnaast heeft het een andere naamgeving. Publicatie van sec de Europese standaard op de lijst met open standaarden is nodig om dit conflict met Webrichtlijnen op te lossen. Het 'Principe Universeel' voor bouwkwiteit is dan ook als zelfstandige standaard ingediend zodat deze niet gekoppeld is aan EN 301 549. Geadviseerd wordt op deze standaard te plaatsen op de lijst met aanbevolen standaarden.
2. Een wettelijke verplichting tot het toegankelijk maken van websites en mobiele applicaties van de overheid wordt naar verwachting via de Wet Generieke Digitale Infrastructuur (Wet GDI) geëffectueerd. Deze wet schrijft voor dat de minister standaarden van de lijst met open standaarden van het Forum Standaardisatie kan aanwijzen die wettelijk verplicht worden. Aangezien de aankomende Richtlijn voorschrijft dat dit EN 301 549 moet zijn, betekent dit dat de standaard op de lijst met open standaarden moet staan om wettelijk verplicht te kunnen maken.

Relatie Webrichtlijnen en EN 301 549

De toegankelijkheidseisen in EN 301 549 en Webrichtlijnen versie 2 zijn identiek voor het functioneel toepassingsgebied websites, aangezien ze beide de internationale standaard op dat gebied, WCAG 2.0, versie A en AA, zonder aanpassing overgenomen hebben.

Anders dan Webrichtlijnen bevat EN 301 549 ook toegankelijkheidseisen die toegespitst zijn op non-web documenten, non-web software, zoals sommige mobiele applicaties, en hardware. Deze standaard kan dus – anders dan Webrichtlijnen – worden benut voor een breed scala aan ICT producten en diensten. Deze standaard is juist met het oog op deze brede toepassing ontwikkeld in opdracht van de Europese Commissie door de Europese Standaardisatie Organisaties in het kader van de richtlijn overheidsopdrachten (die ziet op aanbestedingen, d.w.z. overheidsopdracht boven in beginsel €134.000,-).

Webrichtlijnen bevat richtlijnen en principes voor het optimaal bruikbaar en toegankelijk maken van webcontent voor mensen en systemen, waaronder gebruikers van uiteenlopende webapparaten besturingssystemen en hulptechnologieën. Ditzelfde geldt voor EN 301 549 en dat komt doordat deze standaarden allebei de 4 principes van de standaard WCAG 2.0 hanteren.

Functioneel toepassingsgebied	doel	standaard			
Webgebaseerde diensten	BOUWKWALITEIT Principes Content bruikbaar Vindbaar Gebruiksvriendelijk	Principe Universeel			
Websites, incl. web documenten en web applicaties (web apps)	TOEGANKELIJKHEID Principes Waarneembaar Bedienbaar Begrijpelijk Robuust	WCAG 2.0-A/AA = NEN-ISO/IEC 40500:2012	Webrichtlijnen 2.0	EN 301 549 Hoofdstuk 9 (m.g.v. H 10/11)	
non-web Documenten andere Software				Hoofdstuk 10 Hoofdstuk 11	

Figuur 1 Relatie Webrichtlijnen versie 2 en EN 301 549 (grijs is Webrichtlijnen, zwart gekaderd is EN301 549)

Het verschil tussen de standaarden:

- Webrichtlijnen bestaat naast WCAG 2.0 ook uit het toegevoegde 'Principe Universeel'. Dit zijn aanvullende principes die niet zijn opgenomen in EN 301 549. Globaal zit het verschil er in dat WCAG2.0 de afspraken vastlegt rondom toegankelijkheid en het 'Principe Universeel' die over de bouwkwaliteit. Dit betekent dat Principe Universeel wel op de lijst met open standaarden zou kunnen staan, maar niet als onderdeel van Webrichtlijnen versie 2. Voor Principe Universeel wordt voorgesteld deze te positioneren op de lijst met aanbevolen standaarden.
- De Europese standaard EN 301 549 ziet naast WCAG 2.0 ook toe op niet-webgebaseerde software, zoals mobiele applicaties, en documenten en op hardware. De Webrichtlijnen ziet niet toe op deze toepassingsgebieden. Plaatsing van de Europese standaard op de lijst, brengt mee dat de uitzondering voor niet-webgebaseerde software, documenten en hardware wordt verwijderd zonder dat er een verplichting bestaat de standaard in deze gebieden te gebruiken. De verplichting om EN 301 549 toe te passen op mobiele applicaties van de overheid ontstaat pas als de wettelijke verplichting in werking treedt. Dat is op basis van de Europese richtlijn medio 2021. Er zijn op dit moment nog geen specificaties (technieken) opgesteld om aan de standaard te voldoen voor apps. De Europese Commissie heeft in het kader van de nieuwe richtlijn de opdracht om binnen 2 jaar na publicatie van de richtlijn te komen met specificaties voor apps om de open standaard te kunnen uitvoeren. Tot oplevering van deze specificaties, kan toepassing van de Europese standaard op mobiele applicaties in elk geval niet verplicht gesteld worden. Wel kan aanbevolen worden om de standaard ook voor mobiele applicaties te gebruiken, in het bijzonder voor partijen die in staat zijn om zonder aanvullende specificaties aan de standaard te voldoen.

Conclusie

Europese ontwikkelingen zorgen voor nieuwe regelgeving van standaarden die webcontent toegankelijk maken. Als gevolg kan Webrichtlijnen versie 2 niet in dezelfde vorm op de lijst met open standaarden blijven staan. Omdat er overlap is in het functioneel toepassingsgebied, naamgeving en aanvullende extra eisen zijn (Principe Universeel).

Op de lijst staan voornamelijk geen wettelijk verplichte standaarden, maar het nu al verwijderen van de Webrichtlijnen versie 2 zou ook te prematuur zijn. De Europese standaard EN 301 549 is namelijk nog niet wettelijk verplicht en een verwijdering zou alleen maar zorgen voor onduidelijkheid bij organisaties. Het aanpassen van de Webrichtlijnen waarbij EN 301 549 op de lijst met open standaarden (onder de webrichtlijnen) komt te staan met de status 'pas toe of leg uit' is een manier om dit te ondervangen en organisaties voor te bereiden op de aankomende verplichting.

Het gedeelte 'Principe Universeel' voor bouwkwaliteit kan apart opgenomen worden als aanbevolen standaard.

3. Criteria voor inbehandelname EN 301 549

Om een standaard in behandeling te nemen moet de standaard vallen binnen de scope van de lijst. Hiervoor gelden vier criteria:

1. Is de standaard toepasbaar voor elektronische gegevensuitwisseling tussen (semi-)overheidsorganisaties en bedrijven, tussen (semi-)overheidsorganisaties en burgers of tussen (semi-)overheidsorganisaties onderling?

Ja, de standaard is voor wat betreft criteria voor toegankelijkheid de Europese variant van de al opgenomen Webrichtlijnen versie 2 op de lijst met open standaarden. De standaard is daarmee toepasbaar voor elektronische gegevensuitwisseling.

2. Is het beoogde functioneel toepassingsgebied en het organisatorisch werkingsgebied van de standaard, voldoende breed om substantieel bij te dragen aan de interoperabiliteit van de (semi-)overheid?

Ja, de standaard is zelfs breder inzetbaar dan Webrichtlijnen dat alleen toeziet op websites. De Standaard bevat onderdelen die toepasbaar zijn op niet-webgebaseerde software, zoals sommige mobiele applicaties, en documenten en op hardware. Het beoogde organisatorisch werkingsgebied van de standaard is gelijk aan dat van de Webrichtlijnen.

3. Is het zinvol de standaard op te nemen, gezien het feit dat deze niet al wettelijk verplicht is voor het beoogde functioneel toepassingsgebied en organisatorisch werkingsgebied?

Ja. De wet die verplicht tot toepassing van de standaard EN 301 549 op websites en mobiele applicaties van de overheid zal pas naar verwachting medio 2018 in werking treden. Tenminste, de verwachting is dat de termijn waarbinnen de Richtlijn toegankelijkheid websites en mobiele applicaties van de overheid in nationale wetgeving moet zijn omgezet. Tot die tijd is er geen wettelijke verplichting om deze standaard toe te passen. Wel is er op basis van de

Aanbestedingswet de verplichting om bij overheidsopdrachten van meer dan 134.000,- euro in beginsel toepassing van de criteria voor toegankelijkheid te eisen. Deze wet verplicht niet het toepassen van EN 301 549, maar plaatsing op de lijst maakt duidelijk dat EN 301 549 gezien wordt als een standaard waarmee aan de eisen van de Aanbestedingswet kan worden voldaan.

4. Draagt de standaard bij aan de oplossing van een bestaand, relevant (interoperabiliteits)probleem en het voorkomen van leveranciersafhankelijkheid?

Ja, de standaard zorgt voor betere toegankelijkheid van webcontent. Daarnaast geeft de aankomende wettelijke verplichting van de standaard aan dat de EU-lidstaten de standaard als een noodzakelijke stap zien naar betere toegankelijkheid van webcontent vanuit de context Europa. Het ondervangen van een interoperabiliteitsprobleem is daarmee afgedekt.

Conclusie

De nieuw toe te voegen standaard voldoet aan de criteria voor inbehandelname.

4. Toetsing kansrijkheid procedure

Het Forum Standaardisatie wil voorkomen dat er standaarden in procedure worden genomen, waarvan bij voorbaat al bekend is dat deze in de expertronde of consultatieronde zullen stranden op één van de inhoudelijke criteria. Daarom heeft de procedurebegeleider de beantwoording van de criteriavragen nagelopen, waar mogelijk zelf aangevuld en vervolgens besproken met de indiener.

1. Open standaardisatieproces

De ontwikkeling en het beheer van de standaard moeten op een open, onafhankelijke, toegankelijke, inzichtelijke, zorgvuldige en duurzame wijze zijn ingericht.

De huidige standaard, Webrichtlijnen versie 2, is onder beheer van Logius. De nieuwe standaard, EN 301 549, wordt beheerd door the European Telecommunications Standards Institute (ETSI) en is gezamenlijk opgesteld met CEN en CENELEC⁵. ETSI is een internationale standaardisatieorganisatie met goed gedocumenteerde en open beheerprocedures. Er is geen lidmaatschap, het beheerproces en de besluitvorming hieromtrent is open en transparant. Documentatie is kosteloos verkrijgbaar. Organisaties kunnen zich aansluiten bij werkgroepen voor de (door)ontwikkeling van standaarden. Bij het tot stand komen van de EN 301 549 is er een uitgebreid Europees consultatieproces geweest.

2. Toegevoegde waarde

De interoperabiliteitswinst en andere voordelen van adoptie van de standaard wegen overheidsbreed en maatschappelijk op tegen de kosten, de risico's en nadelen. Voor elk van de te onderscheiden stakeholders (overheid, bedrijven en burgers) afzonderlijk zouden de baten voor de informatievoorziening en de bedrijfsvoering op moeten wegen tegen de kosten. Verder moeten de risico's aan overheidsbrede adoptie van de standaard (beveiliging, privacy) acceptabel zijn.

⁵ <http://www.etsi.org/news-events/news/754-new-european-standard-on-accessibility-requirements-for-public-procurement-of-ict-products-and-services>

De aankomende wettelijke verplichting van EN 301 549 zorgt ervoor dat er Europees breed dezelfde afspraken zijn over webtoegankelijkheid. Door de verplichting moeten de kosten hiervoor hoe dan ook gemaakt moeten worden.

Het mogelijk laten vervallen van het principe universeel (wat iets zegt over de bouwkwaliteit) als verplichting zorgt mogelijk voor minder kosten. Hoe dan ook zijn de kosten niet hoger dan dat wat de huidige 'pas toe of leg uit' verplichting voor Webrichtlijnen met zich meeneemt.

3. Draagvlak

Aanbieders en gebruikers moeten voldoende ervaring hebben met de implementatie en het gebruik van de standaard.

Beide onderdelen van de standaard worden al jaren toegepast binnen de overheid. Aangezien de basis van EN 301 549 hetzelfde is als Webrichtlijnen (WCAG) is er voldoende ervaring mee. Om meer inzicht te krijgen in het gebruik van de standaard in de praktijk voor de aanvullende verplichting (Mobiele applicatie) zal hier tijdens de procedure op worden doorgevraagd.

4. Opname bevordert adoptie

De opname op de lijst moet een geschikt middel zijn om de adoptie van de standaard te bevorderen.

Enerzijds is de opname bevorderlijk voor duidelijkheid over de aankomende verplichting, anderzijds is de opname nodig om in de periode tot wetgeving de verplichtende standaard op de lijst met open standaarden te kunnen laten staan waardoor verplichting is afgedekt.

Conclusie

Op voorhand zijn geen struikelblokken te verwachten met betrekking tot de Europese verplichting van EN 301 549. Deze ontwikkeling is al breed geconsulteerd. Voor het onderdeel Principe Universeel wat mogelijk verdwijnt van de pas toe of leg uit lijst en dan apart wordt opgenomen op de lijst met aanbevolen standaarden is naar waarschijnlijkheid voldoende draagvlak omdat het verplichten van dit onderdeel in de regel de meeste weerstand oproept.

5. Stakeholderanalyse en impactanalyse

De aanmelding en verwijdering van standaarden voor de lijst van het Forum en het Nationaal Beraad dient ondersteund of gesponsord te worden door overheids- en/of (semi)publieke organisaties die de standaard reeds in gebruik hebben (of voornemens zijn dit te doen) en die de beoogde opname op of verwijdering van de lijst ondersteunen. Dit draagt bij aan het draagvlak voor de standaard, geeft zicht op de functionele usecase voor de overheid en helpt bovendien om tijdens de toetsing de juiste experts te benaderen.

Welke overheden en/of (semi) publieke organisaties ondersteunen de verwijdering van Webrichtlijnen versie 2 en aanmelding van EN 301 549 voor de lijst met open standaarden?

Op dit moment is dat Logius en de organisatie van de aanmelder, BZK. Logius is de beheerder van Webrichtlijnen versie 2 en BZK is de opdrachtgever van Logius voor

het beheren van de standaard. Ook via de aankomende Europese Richtlijn toegankelijkheid overheidswebsites wordt dit proces gesteund aangezien deze Richtlijn de aanleiding is om Webrichtlijnen versie 2 niet meer in de huidige vorm op de lijst met open standaarden te kunnen laten staan. Het aanmelden van EN 301 549 voor de lijst met open standaarden is een noodzakelijke tussenstap om organisaties voor te bereiden op de aankomende wettelijke verplichting. Deze stap is ook in lijn met de Wet GDI, waarbij standaarden wettelijk verplicht kunnen worden gesteld op het moment dat deze op de lijst met open standaarden staan.

Welke organisaties en/of voorzieningen kunnen betrokken worden als expert om de aanmelding van EN 301 549 en daarnaast de vorm waarin 'Principe Universeel' gehanteerd moet worden te beoordelen?

Voor het onderzoek kan gebruik gemaakt worden van de Webrichtlijn Expert Groep (WEG). Deze groep van experts op het gebied van de Webrichtlijnen is door Logius geïnstalleerd in het kader van het beheer van de Webrichtlijnen. De WEG adviseert BZK over vraagstukken inzake de toepassing van deze standaard. De WEG bestaat uit onafhankelijke adviseurs en medewerkers van de rijksoverheid, medeoverheden en ICT leveranciers. In het kader van het wijzigingsverzoek kan de WEG ad hoc worden aangevuld met andere deelnemers die zich hebben aangemeld bij en zijn toegelaten door het Forum Standaardisatie

Belangrijk is dat er bij de betrokkenen zowel 'willers' en 'moeters' aanwezig zijn. 'Willers' willen dat de standaard in gebruik wordt genomen en 'moeters' moeten hieraan voldoen. Met Webrichtlijnen versie 2 bestaat de groep 'willers' o.a. uit EZ, BZK, Logius en ICTU. Bij EN 301 549 zijn dit nog steeds dezelfde 'willers' maar is er daarnaast de Europese aankomende verplichting als belangrijkste eisende 'partij'. Onder de 'moeters' vallen alle partijen binnen het organisatorisch werkingsgebied. Het betreft binnen organisaties met name de afdelingen Communicatie, Marketing en ICT en mensen die er mee moeten werken zijn over het algemeen managers, redacteuren, webmasters, ontwerpers, communicatiemedewerkers en ontwikkelaars. De 'moeters' kunnen ondersteuning krijgen van webbureaus, creatieve bureaus, ICT-leveranciers en adviesbureaus in het adviseren, ondersteunen en ontwikkelen van webproducten.

Welke impact heeft de implementatie van EN 301 549?

De praktijk laat zien dat de bouwkosten van een website die aan de Webrichtlijnen versie 2 voldoet niet of niet substantieel hoger zijn. De verwachting is dat hetzelfde geldt voor EN 301 549. De inspanning om hieraan te voldoen is daarmee niet veel groter. Dit is mede afhankelijk van de deskundigheid van de ingehuurd ontwikkelaars en hoe de kwaliteitszorg is ingericht. De exploitatie-kosten van een website die aan de Webrichtlijnen voldoet zijn lager dankzij minder complexiteit, eenvoudiger onderhoud en de mogelijkheid om content te hergebruiken. Belangrijk kostenvoordeel op langere termijn is dat kan worden bespaard op de totale kosten van informatievoorziening en dienstverlening, omdat met één informatiekanaal een bredere groep gebruikers kan worden bediend.

De volgende organisaties die betrokken waren bij de toetsing van Webrichtlijnen versie 2 kunnen ook nu een bijdrage leveren:

- Ministerie van Binnenlandse Zaken & Koninkrijksrelaties
- Ministerie van Buitenlandse Zaken
- Stichting Accessibility
- ICTU
- Green Valley
- Belastingdienst
- Zero Interface
- De Oogvereniging (voorheen Viziris)
- SVB
- Koninklijke Bibliotheek
- Sogeti
- Het Waterschapshuis
- Adobe

Daarnaast is uit vooronderzoek naar stakeholders naar voren gekomen dat de volgende partijen vanwege hun relatie met toegankelijkheid voor overheidswebsites (en niet aanwezig waren tijdens de expertbijeenkomst) kunnen worden betrokken. De lijst bestaat uit organisaties die zowel leverancier als gebruiker zijn.

- VNG / KING
- Ministerie van Algemene Zaken/DPC
- Ministerie van Economische Zaken
- Technobility
- Siteimprove
- TNO
- Askatticus
- SimGroep
- Ordina
- Den Haag
- Gemeente Korendijk
- Gemeente Montferland
- Gemeente Tilburg
- Gemeente Vught
- Hippo B.V.
- Hogeschool Leiden
- Hogeschool Rotterdam
- Dictu
- Drupal voor gemeenten
- ECP
- PostNL
- Provincie Noord Holland
- Provincie Zeeland
- Unie van Waterschappen (UvW)
- UWV
- RDW
- Wowww!
- Fronteers
- Alternet Typo3
- Coalitie voor inclusie (VN Verdrag waarmaken)
- IederIn
- Dovenschap

- Geonovum
- KOOP
- TamTam
- Seneca
- Stichting Drempelvrij
- Microsoft
- Logius Mijn Overheid
- ING
- Cascadis

Pas toe of leg uit					Wettelijke regeling			
2016			2017	2018	2018	2019	2020	2021
Q2	Q3	Q4		Q1-2	Q3-4			
14 juni 2016	(1 juli 2016)							
inwerkingtreding VN Verdrag Handicap	inwerkingtreding Wijziging Aanbestedingswet (o.b.v. EU richtlijn overheidsopdrachten)	inwerkingtreding EU Richtlijn Toegankelijkheid Websites/Apps Overheden			inwerkingtreding wetgeving (Wet GDI) o.b.v. EU Richtlijn Toegankelijkheid Websites/Apps Overheden	O.b.v. wet	O.b.v. wet	O.b.v. wet
<i>de implementatie van minimum normen en richtlijnen voor de toegankelijkheid van ICT</i>	<i>toegankelijkheid als criterium bij specificaties aanbesteding van overheidsopdrachten boven 134.000,-</i>	<i>toepassing toegankelijkheidseisen op websites en apps van de overheid</i>			wettelijke aanwijzing toegankelijkheidseisen voor websites en apps van de overheid	toepassing toegankelijkheidseisen op nieuwe websites	toepassing toegankelijkheidseisen op bestaande websites en op nieuwe/ge-update intra/extranetten	toepassing toegankelijkheidseisen op mobiele applicaties
via internationale standaard voor toegankelijkheid, bijv. EN 301 549	sufficiënt EN 301 549 voor toegankelijke ICT producten en diensten	sufficiënt EN 301 549 voor toegankelijke ICT producten en diensten			wettelijke standaard EN 301 549 voor toegankelijke ICT producten en diensten	wettelijke standaard EN 301 549 voor toegankelijke ICT producten en diensten	wettelijke standaard EN 301 549 voor toegankelijke ICT producten en diensten	wettelijke standaard EN 301 549 voor toegankelijke ICT producten en diensten & technische specificaties Europese Commissie voor apps

Tijdslijn Europese verplichtingen in relatie tot EN 301 549